

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2020/64

Karar Sayısı : 2020/70

Karar Tarihi: 12/11/2020

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Gülşehir Sulh Ceza Hâkimliği

İTİRAZIN KONUSU: 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 24/5/2013 tarihli ve 6487 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle değiştirilen 48. maddesinin on üçüncü fıkrasında yer alan "...ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması: ..." ve "...ayrıca..." ibarelerinin Anayasa'nın 10., 13., 23. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sürücü belgesi geçici olarak geri alındığı hâlde araç kullanılarak trafiğe çıkılmış olması nedeniyle düzenlenen idari para cezasının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı 48. maddesi şöyledir:

"Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı:

Madde 48- (Değişik : 24/5/2013 - 6487/19 md.)

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri almış olan sürücüler ile alkolli olan sürücülerin karayolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kollukça teknik cihazlar kullanılır.

Kişinin yaralanmalı veya ölümlü ya da kollukça müdahil olunan maddi hasarlı trafik kazasına karışması hâlinde, ikinci fıkrada belirtilen muayeneye tabi tutulması zorunludur. Teknik cihaz ile yapılan ölçüme itiraz eden veya bu cihaz ile ölçüm yapılmasına müsaade etmeyen bu sürücüler, en yakın adli tıp kurumuna veya adli tabipliğe veya Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşlarına götürülerek uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da alkol tespitinde kullanılmak üzere vücutlarından kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır. Bu işlem bakımından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 75 inci maddesi hükümleri, beşinci fıkrası hariç olmak üzere uygulanır.

Trafik kazası somucunda kişinin ölmesi veya teknik cihaza üfleyemeyecek kadar yaralanmış olması hâlinde, üçüncü fıkra hükümlerine göre bu kişilerden kan, tükürük veya idrar gibi örnekler alınır.

Yapılan tespit sonucunda, 0.50 promilün üzerinde alkolli olarak araç kullandığı tespit edilen sürücüler hakkında, fiili bir suç oluştursa bile, 700 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi altı ay süreyle geri alınır. Hususi otomobil dışındaki araçları

alkollü olarak kullanılan sürücüler bakımından promil alt sınırı 0.21 olarak uygulanır. Alkollü olarak araç kullanma nedeniyle sürücü belgesi geri alınan kişiye, son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; ikinci defasında 877 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri iki yıl süreyle, üç veya üçten fazlasında ise, 1.407 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri her seferinde beşer yıl süreyle geri alınır. Sürücü belgelerinin herhangi bir nedenle geçici olarak geri alınmış olması hâlinde belirtilen süreler, geçici alma süresinin bitiminde başlar.

Yapılan tespit sonucunda, 1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

Hususi otomobil sürücülerini bakımından 0.50 promilin, diğer araç sürücülerini bakımından 0.20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde aldığı tespit edilen sürücülere 3.600 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi beş yıl süreyle geri alınır. Bu kişiler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılıp kullanılmadığı ya da alkolün kandaki miktarını tespit amacıyla, kolluğa teknik cihazlar kullanılmasını kabul etmeyen sürücülere 2000 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi iki yıl süreyle geri alınır.

Sürücünün uyuşturucu veya uyarıcı madde kullandığından şüphe edilmesi hâlinde 5271 sayılı Kanunun adli kolluğa ilişkin hükümleri uygulanır.

Alkollü olarak araç kullanması nedeniyle son ihlalin gerçekleştiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde sürücü belgeleri ikinci defa geri alınan sürücüler Sağlık Bakanlığınca, usul ve esasları İçişleri, Millî Eğitim ve Sağlık bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine; üç veya üçten fazla geri alınan sürücüler ise psiko-teknik değerlendirmeye ve psikiyatri uzmanının muayenesine tabi tutulurlar.

Sürücü belgelerinin geçici geri alma işlemleri bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevliler tarafından yapılır.

Bu madde hükümlerine göre geri alınan sürücü belgesinin iade edilebilmesi için; ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması; uyuşturucu veya uyarıcı madde alması nedeniyle sürücü belgesi geri alınanların ayrıca sürücü olmasında sakınca bulunmadığına dair resmi sağlık kurumlarından alınmış sağlık kurulu raporunun ibraz edilmesi şarttır.

Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin tespiti için kullanılacak teknik cihazların sahip olacağı asgari koşullar ile diğer usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İhtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan

GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılmalarıyla 10/9/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

3. Başvuru kararında 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin on üçüncü fıkrasında yer alan "...ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması..." ve "...ayrıca..." ibarelerinin iptalleri talep edilmiştir.

4. İtiraz konusu kurallardan "...ayrıca..." ibaresi uyuşturucu veya uyarıcı madde alınması nedeniyle geri alınan sürücü belgelerinin iadesi durumuna ilişkindir. Bakılmakta olan dava ise alkollü olarak araç kullanma eylemi nedeniyle geri alınan sürücü belgesinin iadesini konu edinmektedir. Bu itibarla itiraz konusu "...ayrıca..." ibaresinin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

5. Açıklanan nedenle 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 24/5/2013 tarihli ve 6487 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle değiştirilen 48. maddesinin on üçüncü fıkrasında yer alan;

A. "...ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması;..." ibaresinin esasının incelenmesine,

B. "...ayrıca..." ibaresinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

6. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Uğur İRİCİ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayatılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünülür:

A. İtirazın Gerekçesi

7. Başvuru kararında özetle; 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca sürücü belgesi geçici süre ile geri alınan kişinin, sürenin sonunda sürücü belgesinin iadesini sağlayabilmesi için itiraz konusu kural uyarınca, 2918 sayılı Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamını ödemesi gerektiği, bu suretle öngörülen sınırlamanın ölçülü olmadığı ve ulaşılmak istenen amaca hizmet etmediği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 10., 13., 23. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

8. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 20. maddesi yönünden de incelenmiştir.

9. İtiraz konusu kuralda 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesi hükümlerine göre geri alınan sürücü belgesinin iade edilebilmesi için ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla anılan Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması şartı öngörülmektedir.

10. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında herkesin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmiştir. Anılan maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı; bir yönüyle özel hayatın gizliliğinin korunmasını, başkalarının gözleri önüne serilmemesini, bir başka ifadeyle kişinin özel hayatında yaşananların yalnız kendisi veya kendisinin bilmesini istediği kişiler tarafından bilinmesini isteme hakkını korurken diğer yönüyle resmî makamların özel hayata müdahale edememesi, yani kişinin ferdi ve aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabilmesi hakkını güvence altına almaktadır.

11. Özel hayat kavramı eksiksiz bir tanımı bulunmayan geniş bir kavramdır. Bu kapsamda korunan hukuki değer esasen kişisel bağımsızlıktır. Özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkının kapsamının belirlenmesinde bireyin kişiliğini geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi kavramı temel alınmaktadır. Anılan hak; herkesin istenmeyen bütün müdahalelerden uzak, kendine özel bir ortamda yaşama hakkına sahip olduğuna işaret etmekle birlikte kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuki menfaati de içermektedir (*Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, §§ 31-35; *Tevfik Türkmen [GK]*, B. No: 2013/9704, 3/3/2016, § 50; *Ayşegül Çengel Kömür ve diğerleri*, B. No: 2016/56228, 23/6/2020, § 43).

12. İtiraz konusu kural, 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesi hükümlerine göre geri alınan sürücü belgesinin iade edilebilmesi için ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla anılan Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması koşulunu öngörmek suretiyle bireylerin hayatlarını kolaylaştırması ve böylece kişiliğini serbestçe geliştirmesi yönüyle özel hayatlarının bir parçası hâline gelen araç kullanabilme imkânının yeniden elde edilmesini zorlaştırdığından özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkını sınırlamaktadır.

13. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*" denilmiştir. Buna göre özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına getirilen sınırlamanın Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir.

14. Anayasa'nın 20. maddesinin ikinci fıkrasında anılan hakka çeşitli sebeplere bağlı kalınarak sınırlamalar getirilebileceği belirtilerek bu hakkın mutlak olmadığı kabul edilmiştir. Maddede bu sınırlama sebepleri arasında millî güvenliğin ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesi sebepleri de sayılmış, böylece bunlara dayalı olarak söz konusu hakkın sınırlandırılabilmesine izin verilmiştir. Ancak anılan fıkrada söz konusu sınırlamanın arama ve el koyma tedbirlerine özgü olarak yapılabileceği belirtildiğinden bu sebepler 20. madde bağlamında itiraz konusu kural yönünden meşru bir sınırlama nedeni olarak kabul edilemez. Bununla birlikte özel hayatın düzenlendiği maddede kural yönünden özel sınırlama sebeplerine yer verilmediğinin kabulü hâlinde dahi bu hakkın Anayasa'da güvence altına alınan diğer temel hak ve özgürlüklerin korunması veya Anayasa'nın diğer maddelerinde devlete bir görev olarak yüklenen ödevler nedeniyle sınırlandırılması mümkündür (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014; AYM, E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015).

15. Anayasa'nın 5. maddesinde "*Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.*" denilmektedir. Buna göre kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak devletin temel amaç ve görevlerindedir. Kişinin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamanın ön koşulu kamu düzeninin ve kamu güvenliğinin tesisidir. Kamu düzeninin ve kamu güvenliğinin sağlanmadığı bir ortamda hak ve özgürlüklerden gereği gibi yararlanılması mümkün değildir. Bu kapsamda devletin hak ve özgürlükleri koruma ödevinin yanında kamu düzenini ve kamu güvenliğini sağlama görevi de bulunmaktadır.

16. 2918 sayılı Kanun'un 48. maddesindeki idari para cezası gerektiren eylemin faili, uyuşturucu veya uyarıcı madde veya alkol almış olan sürücülerdir. Bu eylemler karşılığında, idari yaptırım olarak idari para cezası ve sürücü belgesinin geri alınması işlemleri uygulanmakla birlikte, geri alma süresinin sonunda kişinin sürücü belgesinin iadesini sağlayabilmesi için itiraz konusu kural uyarınca anılan Kanun gereği verilen idari para cezalarının tamamını da ödemesi gerekmektedir.

17. Trafik güvenliğinin sağlanması için Kanun'da bazı zorunluluklar ve yasaklar belirlenmiştir. Aralarında alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç kullanma yasağı da öngören bu düzenlenmelerin amacı trafik düzeninin ve güvenliğinin temin edilmesidir. Trafik düzeni ve güvenliğinin temininin genel olarak kamu güvenliğinin ve kamu düzeninin sağlanmasındaki etkisi yadsınamaz. Bu çerçevede kuralın anayasal açıdan meşru bir sınırlama amacına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

18. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca özel hayata saygı gösterilmesi hakkına getirilen sınırlamaların demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olması bir başka ifadeyle demokratik toplumda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması gerekir.

19. Buna göre kuralla ulaşılmak istenen trafik düzeninin ve güvenliğinin sağlanması yönündeki meşru amaç ve kuralın öngördüğü sınırlamanın aynı amaç doğrultusunda 2918 sayılı Kanun hükümleri uyarınca verilmiş idari para cezalarının tamamının tahsil edilme anına kadar geçerli olduğu gözetildiğinde, itiraz konusu kuralın demokratik toplumda zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı söylenemez.

20. 24. Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan *ölçülülük* ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; AYM, E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016). Bu itibarla kuralla özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına getirilen sınırlamanın kamu güvenliğinin ve kamu düzeninin sağlanması amacına dönük olması ve demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırılık teşkil etmemesi yeterli olmayıp ayrıca ölçülü olması gerekir.

21. 2918 sayılı Kanun'da düzenlenen idari para cezalarının trafik düzeni ve güvenliğini sağlama amacını taşıdığı, alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi altında araç kullanma eyleminin ise trafik düzeni ve güvenliğini tehlikeye düşürdüğü gözetildiğinde anılan eylemleri gerçekleştirmeleri nedeniyle sürücü belgesi geri alınmış olan kişilerin bu belgelerin iadesi için Kanun hükümleri uyarınca verilmiş olan idari para cezalarının tamamını ödemek zorunda bırakılmalarının trafik kurallarına riayeti artırmak suretiyle trafik düzeni ve güvenliğinin sağlanmasına katkıda bulunmayacağı ileri sürülemez. Bu itibarla kuralın trafik düzeni ve güvenliğinin sağlanmasına yönelik amaçlar bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

22. Öte yandan kural alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi altında araç kullanılması nedeniyle sürücü belgeleri geri alınmış olan kişilerin bu belgelerinin iadesi imkânını tamamen ortadan kaldırmamakta ya da aşırı oranda zorlaştırmamakta olup kuralla aynı amaca hizmet eden idari para cezalarının tamamının ödenmesi koşulu öngörülmektedir. Bu itibarla sınırlamaya konu eylemin ağırlığı ve kuralın öngördüğü sınırlamanın geçici nitelikte olduğu gözönünde bulundurulduğunda kuralla ulaşılmak istenen amaca ilişkin kamu yararı ile özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına yönelik kişisel yarar arasında bulunması gereken makul dengenin gözetildiği ve kuralın orantısız bir sınırlamaya neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

23. Açıklanan nedenlerle, kural Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe farklı gerekçeyle katılmıştır.

Kuralın Anayasa'nın 23. maddesine de aykırı olduğu ileri sürölmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususlar Anayasa'nın 13. ve 20. maddeleri kapsamında ele alınmış olduğundan Anayasa'nın 23. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görölmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 10. ve 35. maddeleriyle ilgisi görölmemiştir.

IV. HÜKÜM

13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 24/5/2013 tarihli ve 6487 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle değiştirilen 48. maddesinin on üçüncü fıkrasında yer alan "...ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması;..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 12/11/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

FARKLI GEREKÇE

2918 sayılı Kanunun değişik 48. maddesinin onüçüncü fıkrasında yer alan "...ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılık dolayısıyla bu Kanun hükümlerine göre verilmiş olan idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması..." ibaresinin Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

Red kararının gerekçesinde; kişilerin hayatlarını kolaylaştırması bakımından özel hayatlarının bir parçası hâline gelen araç kullanma imkânının yeniden elde edilmesinin zorlaştırılmasının özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkını sınırladığı, ancak itiraz konusu kuralın trafik düzeninin ve güvenliğinin ve buna bağlı olarak kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması amacıyla getirilmiş olması sebebiyle meşru bir amacının bulunduğu, demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırılık oluşturmadığı ve ölçülü olduğu, dolayısıyla Anayasanın 13. ve 20. maddelerine aykırı bulunmadığı belirtilmiştir.

İncelenen kuralda, bu madde hükümlerine göre geri alınan sürücü belgesinin iade edilebilmesi için ilgili kişi hakkında trafik kurallarına aykırılıktan dolayı verilen idari para cezalarının tamamının tahsil edilmiş olması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Mezkûr şartın da, niteliği itibariyle bazı suçlar açısından caydırıcılığı artırmak suretiyle trafik düzenini ve güvenliğini sağlamak amacıyla öngöröldüğü açıktır.

Bu yönüyle -gerekçede belirtildiği üzere- söz konusu müeyyideyi öngören kuralla Anayasanın 20. maddesinde teminat altına alınan özel hayata saygı gösterilmesini isteme hakkına sınırlama getirildiği gibi, 23. maddesinde düzenlenen seyahat hürriyetine ve yolcu veya eşya taşımacılığı yapan sürücüler bakımından 48. maddesinde düzenlenen çalışma hürriyetine de sınırlama getirilmektedir. Ancak -aynı Kanunun değişik 41. maddesinin dördüncü fıkrasının birinci cümlesi konusundaki red kararına ilişkin farklı gerekçemde de ifade edildiği üzere- bu haklardan biri ile ilişki kurulmadan veya her biri bakımından ayrı ayrı inceleme yapılmadan, kuralın hukuk devleti ilkesi yönünden incelenmesi ve ölçülölük incelemesinin Anayasanın 2. maddesine göre yapılmasının, incelenen kural bakımından daha elverişli olduğu anlaşılmaktadır (bkz. 12/11/2020 tarihli ve E.2020/62, K.2020/69 sayılı karara ilişkin farklı gerekçem).

Bu kuralın Anayasaya aykırı olmadığı yönündeki karara da aynı düşüncelerle farklı gerekçeyle katılıyorum.

Üye
M. Emin KUZ